

Power-training!

(een gids voor vrouwen)

Raad van de Gelijke Kansen
voor Mannen en Vrouwen

Power-training!

(een gids voor vrouwen)

een uitgave van de Raad van de
Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen

Een kleine gids om aan (de) macht te komen

Vandaag willen vrouwen **hun** deel van de macht. Dat werd tijd, maar het gaat niet altijd gemakkelijk. De weg naar de «top» is bezaaid met valkuilen.

Dit boekje beschrijft die valkuilen en reikt je enkele recepten aan om ze te omzeilen.

Macht is niet vies!

Laten we duidelijk zijn: **macht hebben is geen schande**. Zolang je er geen misbruik van maakt. Macht is in tegendeel belangrijk als je dingen wil veranderen of verbeteren, maar je moet er wel voorzichtig mee ompringen.

Omdat vrouwen alle **kwaliteiten** in huis hebben om **verantwoord** met macht om te gaan, wordt het tijd dat ze mee beslissen! Vrouwen zouden minstens voor de helft in elke besluitvormingsstructuur moeten vertegenwoordigd zijn. Dat is alleen maar eerlijk.

Dit betekent óók dat ze bereid moeten zijn om mee **verantwoordelijkheid** te dragen.

Zou jij mee willen beslissen?

En ben jij ook bereid de verantwoordelijkheid voor die beslissingen te nemen?

Lees dan zeker verder.

Als je klaar bent om te bewijzen wat je waard bent, wees dan niet bang voor macht, vlieg erin!

ja,

- ik ben bereid om deel uit te maken van het bestuur
- ik ben bereid om de verantwoordelijkheid van voorzitter op mij te nemen

De helft van alle functies voor vrouwen

Bekijk je omgeving eens! Je werk, de verenigingen waar je bijhoort, de partij waar je lid van bent, ...

Wie heeft de macht?

Wie neemt er de belangrijkste beslissingen? Inderdaad, meestal zijn het mannen. Tel bijvoorbeeld eens het aantal vrouwen die in het gemeentebestuur zitten. Een simpel rekensommetje toont zwart op wit dat vrouwen ondervertegenwoordigd zijn.

Daar kan je iets aan doen, door te zorgen dat er ook vrouwen kandidaat zijn om in dat bestuur te zetelen. En bovendien moeten ze ook nog verkozen worden.

Stel je een duidelijke strategie op:

- **welke** machtsposities moeten ook nog door vrouwen bekleed worden?
- welke zijn de **meest geschikte kandidates** voor die functies?
- wat is nu **de beste manier** om die vrouw(en) voor te dragen?

Ga na wat jullie sterke punten zijn, en hou goed in gedachten dat noch man noch vrouw voorbestemd is voor die job: je kan het leren.

Enkele tips

- ga na op welk niveau de belangrijkste beslissingen genomen worden;
- kijk of er te weinig vrouwen vertegenwoordigd zijn;
- bepaal een strategie om het aantal vrouwen in het bestuur te vergroten;
- maak een lijst met namen en kwalificaties.

Leer de spelregels!

Om het spel te winnen moet je de regels kennen!

Eens een beslissing gevallen is, is het zeer moeilijk om daar nog iets aan te veranderen. Het is dus beter te voorkomen dan te genezen: zorg er voor dat **je een voorbereidende zitting** houdt vóór de belangrijke vergaderingen plaatsvinden. Laat je dan bijstaan door iemand die de procedureregels kent en ervaring heeft met het besluitvormingsproces. Deze persoon helpt je met het presenteren van je voorstellen, of legt je uit in welk stadium van de procedure je voorstel de meeste kansen heeft.

Hou de procedureregels dus goed in het oog - meestal zijn die niet eens zo ingewikkeld – én als de beslissingen genomen worden, **gebruik dán je macht**.

Enkele tips

- organiseer een voorbereidende zitting waarop je alle mogelijke scenario's overloopt;
- leg goede contacten met vrouwen die ervaring hebben in de politiek, je kan véél van hen leren;
- start een studiegroep over de spelregels van de besluitvorming.

Vrouwen als lijsttreksters!

De belangrijkste reden om vrouwen bovenaan de lijst te zetten is simpelweg **de kans om verkozen te worden**. Als er alleen maar mannen op de eerste plaats van een lijst staan zal er nooit een eerlijke verdeling zijn van het aantal zetels, hoeveel ritslijsten er ook opgesteld worden.

Bij de samenstelling van de zogenaamde «ritslijsten» moeten vrouwen even vaak lijsttrekker zijn als mannen. Een lijst met een man als lijsttrekker kan leiden tot een trojka met twee mannen en één vrouw, een meerderheid mannen dus. Deze drie mensen bereiden de vergaderingen voor, stellen de agenda's op en nemen de dringende beslissingen, kortom, **deze trojka vormt een belangrijk machtscentrum**.

Daarom: een vrouw als lijsttrekker voor minstens de helft van de lijsten!

Enkele tips

- zorg ervoor dat het bestuur van de partij of van de organisatie verantwoordelijk is voor het **gelijk aantal mannen en vrouwen** als lijsttrekker;
- maak de beste vrouwelijke kandidaten bekend bij de lokale media met foto, naam en curriculum vitae;
- maak de **hoofdkandidate** bekend nog vóór de verkiezingsperiode: stuur brieven naar de pers, organiseer openbare toespraken en interviews;
- Gebruik je eigen netwerken zoals bijvoorbeeld de oudervereniging, het buurtcomité, ...

Stel je kandidaat als lid van het lijstvormingscomité

Een van de belangrijkste functies is het lidmaatschap van het lijstvormingscomité. Dit comité stelt de lijst op van geschikte kandidaten voor verschillende functies.

Het is belangrijk op tijd naar geschikte kandidates te zoeken, zodat die zich voldoende kunnen voorbereiden.

Heb je een aantal goede kandidates, maak dan een lijst van die vrouwen én hun verdiensten en ervaringen en leg die voor aan het lijstvormingscomité.

Op die manier kunnen vrouwelijke kandidates moeilijk genegeerd worden.

Enkele tips

- laat zien dat het zetelen in het lijstvormingscomité je interesseert;
- zorg ervoor dat nog meer vrouwen zich aansluiten bij het comité;
- maak een gezamenlijk actieplan zodat méér vrouwen op de lijst komen én verkozen worden;
- zorg er ook voor dat alle vrouwen van het comité dezelfde strategie volgen en volledig achter die vrouwenlijst staan.

Neem de voorzitterspost in!

Als voorzitter heb je macht; je leidt vergaderingen, stelt agendapunten op, neemt beslissingen, ...

Het is dus belangrijk dat die macht voor de helft door vrouwen wordt uitgeoefend.

Hoe krijg je vrouwen in de voorzittersstoel?

Stel bijvoorbeeld een lijst op van alle vrouwen die dat kunnen én willen.

Beleg een vergadering zodat ze elkaar leren kennen en ze weten wat het voorzitterschap inhoudt.

Doe beroep op een **communicatiespecialist** die weet hoe de kandidaten het best kunnen gelanceerd worden.

Het is voor vrouwen namelijk even wennen aan media-aandacht. En ze moeten ook de gelegenheid krijgen om duidelijk te maken wat ze met hun machtspositie willen bereiken.

Om goed over te komen is het belangrijk om een **goede training** te volgen: cursussen, spreken in het openbaar, artikels leren schrijven, ... zijn geen overbodige luxe.

Niet alleen de toekomstige voorzitters hebben er iets aan, heel veel vrouwen zijn persoonlijk geïnteresseerd in dergelijke opleidingen.

Enkele tips

- maak een lijst met kandidaat-voorzitters en hun verdiensten;
- organiseer een cursus voordracht, schrijven en mediastrategie;
- breng je kandidates op professionele wijze in de aandacht.

Draag vrouwelijke kandidaten voor

Ook hier is een goede strategie belangrijk. De doelstelling is een aantal vrouwen verkozen te krijgen. Wees dus realistisch in je keuze, het succes moet redelijk zeker zijn.

Maak een lijst van de kandidaat-leden en van hun verdiensten en ervaringen, en **maak die ook bekend, zodat de kandidates al een goede naam hebben vóór de beslissende vergadering plaatsvindt.**

Je kan er bijvoorbeeld voor zorgen dat er een artikel over de hoofdkandidate verschijnt in de plaatselijke pers. Ook mond-aan-mond reclame kan wonderen doen.

De mannelijke tegenkandidaat zal het knap lastig krijgen als de vrouwelijke kandidate zo positief in het daglicht komt.

Eis van de partij-organen **dat ze hun kandidaten «zichtbaar» maken**. Met andere woorden, dat ze zowel de kandidaten als de te bezetten functies benoemen. Zo krijgt de kiezer een duidelijk beeld van wie geschikt is én voor welke post.

En reken maar dat vooral de vrouwen hierdoor een grotere «zichtbaarheid» krijgen.

Geef de vrouwelijke kandidates een steuntje in de rug door **een goed opleidingsprogramma**.

Tenslotte is een grote aanwezigheid van vrouwen op die beslissende vergadering van cruciaal belang. Overtuig dus zoveel mogelijk vrouwen om te komen en eventueel voor je kandidaat te pleiten.

Enkele tips

- leg goede contacten met journalisten;
- stel een lijst op van alle kandidates mét hun verdiensten;
- zorg voor recente en technisch bruikbare foto's voor de media;
- organiseer persconferenties om je kandidates voor te stellen.

STEM PIET

STEM
JAN

STEM
KLAAS

STEM
WIM

Werk binnen de partij!

Dankzij de wet Smet-Tobback staan er al meer vrouwen op de verkiezingslijsten. De partijen moeten wel, maar dat betekent nog geen ommekeer in de politieke cultuur. Een plaatsje op de lijst betekent op zich nog niets.

Hier is nog veel werk aan de winkel voor de vrouwen.

Een partij die wel vrouwen op de lijst plaatst maar waar alleen mannen aan bod komen zal nooit geloofwaardig overkomen bij de kiezer.

Vrouwen moeten hierop hameren. De beste methode hiervoor is de media aanspreken. Tot hiertoe zijn het vooral de mannen die dit doen.

Zij houden zich bezig met de public relations, de propaganda en de informatiestroom binnen de politieke partijen.

Zij bepalen welke politieke programma-onderdelen bekend gemaakt worden.

Kortom, zij bepalen het imago van de partij.

Vrouwen moeten dit machtcentrum overnemen. Dat is niet alleen **in hun belang**. Dat is ook **goed voor de geloofwaardigheid van hun partij, van de democratie én van de maatschappij**.

Herken technieken om meer macht uit te oefenen

Berit As, professor aan de universiteit van Oslo, én eerste vrouw aan het hoofd van een Noorse politieke partij, onderzocht hoe het proces van macht verwerven precies in elkaar zit. Haar uitgangspunt zijn de culturele verschillen tussen mannen en vrouwen. Ze ging na hoe de mannelijke cultuur de vrouwelijke cultuur onderdrukt. Daarbij richtte ze haar aandacht op de methodes die mannen, al dan niet bewust, gebruiken om vrouwen te onderwerpen en ze in het gareel te houden.

Berit As beschreef vijf onderdrukkingstechnieken:

1. Vrouwen onzichtbaar maken (*Vrouwen worden spoken*)
2. Vrouwen belachelijk maken (*Met vrouwen de draak steken*)
3. Informatie achter houden (*Vrouwen vallen uit de lucht*)
4. Niet kunnen winnen (*Op de schopstoel*)
5. Schuldgevoelens opwekken (*Eigen schuld, dikke bult*)

Het is belangrijk dat je deze onderdrukkingstechniek herkent. Dan kan je onmiddellijk reageren wanneer ze gebruikt worden tegen jou of tegen andere vrouwen. Met een klein trucje kan je tijdens een vergadering andere vrouwen verwittigen: je leert de volgorde van de technieken uit je hoofd. Wanneer bijvoorbeeld techniek «drie» wordt gebruikt, laat je duidelijk drie vingers zien.

1. Vrouwen worden spoken - *Vrouwen onzichtbaar maken*

Vrouwen worden dikwijls genegeerd, ze worden spoken. Mannen doen alsof een vrouw of een hele groep vrouwen niet bestaat. Daar zijn verschillende redenen voor: onwetendheid, gewoonte of kwaad opzet.

Deze techniek kan je herkennen wanneer er niet wordt geluisterd naar wat een vrouw te zeggen heeft. Mannen beginnen in hun papieren te bladeren, te praten of gaan naar het toilet.

«Iemand onzichtbaar» maken is niet altijd gemakkelijk te herkennen. Het gebeurt immers meestal zonder woorden, maar via lichaamstaal.

Deze techniek is ontstaan omdat zowel mannen als vrouwen de mannelijke cultuur normaal, evident en belangrijk vinden. Nochtans hebben vrouwen dikwijls andere problemen en belangen. Ook hun stijl is anders. Om een goede gang van zaken niet te verstoren, worden vrou-

wen spoken. En al te vaak laat iedereen het maar zo.

Iemand negeren is een heel krachtig mechanisme. Wie nooit wordt gezien, wie steeds wat praat voor de vaak als antwoord krijgt, voelt zich onbelangrijk en wordt onzeker. Dan is het bijna onmogelijk om iets te ondernemen en de situatie te veranderen. Wacht niet tot het zover is.

Enkele tips

- laat klaar en duidelijk zien dat je je bewust bent van de techniek en dat je dat niet aanvaardt;
- vraag aan iedereen om aandachtig te luisteren;
- een goede manier is om te wachten met praten tot niemand meer met zijn papieren rommelt of mompelt;
- wees heel duidelijk zodat iedereen begrijpt wat je wil zeggen;
- oefen je stem. Een hoge en duidelijke stem kan men niet zomaar negeren;
- als men nog niet luistert, pas dan de volgende keer dezelfde techniek toe bij een man.

2. Met vrouwen de draak steken - Vrouwen belachelijk maken

Deze techniek zal je vlug herkennen. Er wordt immers ingespeeld op de klassieke grapjes over vrouwen. Die zijn gebaseerd op het vernederen van vrouwen en van de inspanningen die ze leveren. Al te vaak gaat het zeggend om domme blondjes of hysterische oude vrouwen.

Telkens wanneer een man aangeeft dat vrouwen alleen

maar goed zijn in bed of in het huishouden, worden vrouwen belachelijk gemaakt. Deze houding is zo stevig verankerd in de samenleving dat we het zelfs niet meer opmerken.

Iemand belachelijk maken is een heel efficiënte onderdrukkingstechniek. De «grapjas» heeft steevast een grote groep lachers op zijn hand. De getroffen persoon wordt in verlegenheid gebracht en schaamt zich wellicht. Maar wanneer ze niet meelacht, vindt men dat ze geen zin voor humor heeft en saai is. Dit geeft vrouwen een gevoel van onzekerheid, wat hen terughoudend en passief maakt.

Enkele tips

- laat klaar en duidelijk zien dat je zo'n behandeling niet aanvaardt, geef mannen een koekje van eigen deeg;
- lach nooit mee wanneer er met een andere vrouw wordt gelachen, wees solidair;
- kijk met veel verbazing recht in de ogen van de grappenmaker; probeer een stilte in te bouwen en breng hem hierdoor in verlegenheid;
- draai je om naar aan andere vrouw en vraag op een kordate manier: «Wat bedoelde hij daar nu mee?».

3. Vrouwen vallen uit de lucht - Informatie achter houden

Om goede beslissingen te nemen, moet je op de hoogte zijn van alle details. Soms krijg je niet alle informatie. Op vergaderingen kom je dan ook af en toe uit de lucht gevallen. Je bereidde je voor op voor- en tegenargumenten, maar je beseft dat anderen er meer van weten en sterker staan.

Een gebrek aan voldoende gegevens heeft vaak een invloed op de beslissingen die je neemt. Met voldoende informatie zou je misschien anders reageren. Deze onderdrukkingstechniek kan dus grote gevolgen hebben.

Mannen hebben heel wat activiteiten waar ze bijna uitsluitend mannen ontmoeten: sport, op café na het werk, enzovoort. Al te vaak worden op deze bijeenkomsten gegevens uitgewisseld en beslissingen genomen. Op vergaderingen worden die dan als een voldongen feit voorgesteld. Op de vergadering, waar de discussie zou moeten plaatsvinden, wordt het probleem snel afgehandeld. Vrouwen krijgen nauwelijks inspraak. Als ze de discussie toch willen aangaan, krijgen ze opmerkingen omdat ze zeuren en alles willen rekken. Op de koop toe wrijft men vrouwen onder de neus dat ze nooit eens kordaat beslissingen kunnen nemen.

Het niet geven van alle informatie is een beproefde techniek. Vrouwen die in het ongewisse worden gelaten, voe-

len zich eenzaam, onzeker en dom. Mannen kunnen gemakkelijk het initiatief naar zich toe trekken en hun dominante positie beschermen.

Enkele tips

- eis gedetailleerde informatie vooraleer beslissingen worden genomen;
- zorg er voor dat belangrijke kwesties goed voorbereid worden;
- bouw een eigen netwerk op om op een andere manier informatie te verkrijgen.

4. Op de schopstoel - Niet kunnen winnen

Hoe hard je ook werkt, het is nooit goed. Dat is de kern van de dubbele bestraffing. Deze onderdrukkingstechniek speelt in op de gewetenswroeging die veel vrouwen hebben. Ze hebben het gevoel dat ze steeds tekortschieten. Wanneer ze naar een vergadering gaan, horen ze eigenlijk thuis te zijn, bij manlief en de kinderen. Wie een politiek engagement opneemt, krijgt te horen dat ze als moeder tekortschiet. Maar wanneer ze haar gezinsleven voorrang geeft, krijgt ze het verwijt dat ze haar engagement niet voldoende ernstig neemt. Vrouwen worden

beschuldigd van zwakheid wanneer ze democratisch werken en iedereen inspraak geven. Maar wanneer ze kordaat tewerk gaan, zijn ze niet vrouwelijk genoeg. Een politica krijgt op de koop toe nog het verwijt dat ze ofwel te weinig aandacht aan vrouwenzaken besteedt, ofwel dat ze te enggeestig is en enkel oog heeft voor vrouwen thema's.

Deze dubbele beschuldigingen zijn onlogisch en oneerlijk. Het is bevreemdend dat deze onderdrukkingstechniek zoveel succes heeft. Hoe dan ook, vrouwen die van deze techniek hinder ondervinden, hebben te kampen met heel wat stress. Dit is zeker het geval wanneer ze zonder succes de kritieken uit de weg proberen te gaan. Deze techniek bezorgt vrouwen ten onrechte gewetenswroeging.

Enkele tips

- kies zorgvuldig je man;
- zorg ervoor dat je baas zowel een «ja» als een «nee» aanvaardt;
- discussieer met je man of partner over je politiek engagement.

5. Eigen schuld, dikke bult - Schuldgevoelens opwekken

Omdat ze elke dag onzichtbaar gemaakt worden, voelen

vrouwen zich onbelangrijk. Ze zijn het gewoon gaan vinden dat er grappen over hen gemaakt worden. Doordat ze niet de juiste informatie kregen voelen ze zich dom en onzeker. Door deze dominantietechnieken voelen vrouwen zich ten onrechte beschaamd, zodat ze alle schuld van de wereld op zich nemen.

Deze onderdrukkingstechniek is heel verwarrend. Vrouwen die vernederd of misbruikt worden, worden met schuldgevoelens over het gebeurde opgezadeld. Vrouwen denken al te vaak dat de kritiek gegrond is. Ze overladen zichzelf met verwijten. Om hier een eind aan te maken, is het belangrijk dat vrouwen de situatie onderzoeken en een objectief oordeel vormen over de feiten. Belangrijk is dat je beseft dat er geen enkele reden is om je schuldig te voelen.

Vrouwen moeten harder protesteren. Nog al te vaak zegt men bij een verkrachting dat het hun eigen schuld is. Wanneer een man een drankprobleem heeft, wordt de schuld vaak in de schoenen van zijn vrouw geschoven. Of wanneer een vrouw op het werk niet wil betast worden, is ze «moeilijk om mee samen te werken».

Enkele tips

- ga bij vrienden te rade, zorg ervoor dat je vrienden je verdedigen;
- verdedig andere vrouwen die het slachtoffer worden;
- zet al je schuldgevoelens opzij en zoek de onderliggende redenen voor dat schuldgevoel;
- vecht tegen stereotype denkbeelden over vrouwen.

Hou deze handleiding steeds bij. Lees alles geregeld opnieuw. Je zal ontdekken dat macht ook positief, leuk en nuttig kan zijn.

Je zal ook heel snel en efficiënt leren om de hindernissen te herkennen die de weg naar meer macht versperren.

Veel succes!

Concept:

Raad van de Gelijke Kansen
voor Mannen en Vrouwen
Commissie "Vrouw en Politiek"

Origineel concept: Federatie van
Zweedse sociaal-democratische vrouwen

Lay-out en illustraties:

Jaklien Demuynck (De Ruimte)

Drukwerk: ALTA

Verspreiding: Federaal Ministerie van
Tewerkstelling en Arbeid
Dienst publicaties
Belliardstraat, 51
1040 Brussel
02/233.42.11

Inlichtingen:

Raad van de Gelijke Kansen
voor Mannen en Vrouwen
Belliardstraat, 51
1040 Brussel
Voorzitster: Mevrouw Myriam Van Varenbergh
Tel. : 02/209.11.22
Fax : 02/209.11.20
Secretariaat:
Dienst gelijke kansen
Tel. : 02/233.40.16/20
Fax : 02/233.40.32

Verantwoordelijke uitgever:

Federaal Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid

Wettelijk depot: D\99\1205\11

